

zemlja za kak meter okoli drevesa okoplje in potem z apnom pomeša. Škropljenje dreves z milico (žajfnico), lugom, plinovo vodo, vodo pasjega zelišča in tobakovo vodo ne pomaga toliko, kakor poprej imenovana sredstva. Angleži so našli, da je dobro, če se tako drevo s trpentinovim oljem namaže. Za najbolje pa je pripoznano to, da se vsi deli drevesa, kjer je krvava uš se vgnjezdila, s petrolejem omijejo, in se bolne veje odrežejo in sežgó.

Opomin zarad nove mere in vage.

Nova mera in vaga se imate leta 1876 povsod vpejati, treba tedaj tudi novih posod. Al c. kr. deželna vlada Štajarska je oklicala 20. grudna 1874 razglas, v katerem opominja obrtnike, naj prenašlo ne kupujejo metričnih posod, ki se že povsod ponujajo, ker ministerski ukaz od 20. novembra 1873 l. predpisuje, da se mora posoda popred policijsko potrditi, predno pride v rabo. Počakati je toraj treba, da dobi posoda potrjenje, sicer pride obrtnik v nevarnost, da se pri pregledovanju metričnih mer vse odzame.

Katera je boljša — Lanceva ali Umratova mlatilnica?

Leta 1873 so „Novice“ živo priporočale Lancevo mlatilnico iz Manheima, leta 1874 pa so posebno hvalile Umratovo iz Prage, in to posebno zategadel, češ, da jo kaj lahko vrtita mladeniča ali celó ženskici; povedale so tudi, da je kmetijska družba Kranjska nakupila obojih mlatilnic in nje po nižji ceni razprodala svojim podružnicam in drugim kmetom po deželi.

Sihdob bo mlatitve povsod konec; vsaka omenjenih mlatilnic se je dovolj že rabila, se druga drugi primerjala, druga proti drugi poskusila in gotovo bodo sedaj kmetovalci vedeli povedati iz lastne skušnje, kateri mlatilnici gré zares prednost; oni bodo vedeli odgovoriti:

1. je li se ena tako rodo vrtí ko druga?
2. je li so si vse Lanceve med seboj enake? ali je katera izmed njih boljša in gibčnejša?
3. je li Umratovo mlatilnico zares lahko gonita mladeniča ali še ženskici?
4. je li se vse Umratove enako lahko ali enako težko gonijo ali se le nekatere izmed njih — bodi-si slučajno — bolj rodo vrtijo?

Za občnega blagra voljo prosimo „Novice“, oziroma sl. kmetijsko družbo na te vprašanja blagovoljnega razsoda in odgovora, da se ne okupimo, drugih ne splašimo, temuč pri kupu pogoje stavimo.

Oni 2 Umratovi mlatilnici, kateri sem za hvaljene gibčnosti voljo kupil, vrtite se tako rodo in težko, da mlatci možje ne strpijo pol ure pri gonitvi, in se v kljub vedne menitve dosti bolj vpehajo ko s cepci, če brez počitka mlaté; zarad tega pa tudi ne opravijo z mlatilnico veliko več od cepcev. Tako roda ni nobena mi znanih Lancevih mlatilnic. Vse napenjajo sicer svoje gonjače, a nikakor presilno; vse te so si enake. Posestnik kmet je od svoje rekel: ne dal bi je za 500 gold., ako bi ne dobil druge. Lanceva fabrika pa ima tudi lepo navado, da pridene vsaki prodani mlatilnici natisnjen poduk, kako ž njo ravnati? kako jo snažiti? s čim mazati itd., kar vse se pogreša pri Umratovi v kvar nezvedencem, kajti samo po sebi ni vse jasno.

Iz Štajarskega 1. januarija. Ž—ov.

Odgovor vredništva. Vprašanje, ki nam ga stavite: katera med tema imenovanima mlatilnicama

je najboljša, je res važno, kajti resnica je, da skoro nobene druge mašine, poslednja leta iznajdene, se niso kmetovalci tako poprijeli, kakor mlatilnic, bodi-si taci, ki se z rokami, bodi-si taci, ki se s konji gonijo. Delavci sploh čedalje prihajajo dražji in mnogokrat mlatičev ni še lahko dobiti; vrh tega imajo mlatilnice še to dobro, da kmetovalec ne potrebuje več skednja ali pôda za mlačvo. Res je po takem potreba, da vedó, katero naj si kupijo, da jim bolje od druge služi.

O taci vprašanjih, po katerih naj se razsodi, kaj je bolje memo družega, razsoditi more samo skušnja; po zanesljivih skušnjah pa se je Lanceva ročna mlatilnica za bolj skazala zato, ker se lagljeje goni in da hitro in posebno čisto mlati; v 51. listu lanskim „Novic“ je kmetiški gospodar Janez Borštnik to jasno dokazal.

Ker so Lanceve mlatilnice znajdba tuja — iz Manhajma, Umratove pa domača Avstrijska iz Prage, zato je družba kmetijska hotela tudi domačo mašino skusiti in zategadel nakupila je tudi nekatere Umratove, da jih skusijo naši kmetovalci. Skušnje pa na Kranjskem, kakor pri vas na Štajarskem, dajejo prednost Lancevi. O nobeni teh mlatilnic pa ne velja to, da bi jih otroci ali ženske prav lahko mogle goniti; možki so potrebni, da se delo hitro in dobro opravi. Če dodamo tem skušnjam še to, da v Dunajski razstavi leta 1873 je dobila Lanceva ročna mlatilnica medalijo prve vrste, stori vredništvo le svojo dolžnost, da pové, kar je, in da po takem mu nikdo očitati ne more, da o važnih vprašanjih hodi pot enostransko. Obé mlatilnici ste dobri, prednost pa po mnozih skušnjah gré Lancevi.

Občinske stvari.

Prav je,

kar čitamo v 47. listu „Novic“ na strani 372—373 leta 1874 o poročilu iz 11. seje deželnega zbora Kranjskega gledé občinskih zadev: ali bi bile velike občine koristneje ali male?

Ker je pa sl. deželni zbor Kranjski sklenil, da naj se enkrat pokličejo izvedenci iz ljudstva, in tudi nekatere uradniki iz dežele v Ljubljano, da bi se tū pogovorili o vprašanji gledé občinskih razmer, ker bodo pa poprašani le izvedenci zaradi občinskih zadev, občinske zadeve pa niso le za izvedence, ampak tudi za priproste ljudi velike važnosti, zato lepo prosimo, naj se nam ne zameri, da se drznemo tudi mi od priproste strani priprosto izraziti v naslednjih vrsticah svoje mnenje zaradi občinskih in uradniških zadev. *)

Na prvi pogled se marsikateremu dozdeva, da bile bi velike občine koristneje kakor male. Od druge strani bi bile pa male občine koristneje kakor velike zaradi potov iz daljnih krajev do župana; pri malih občinah so poti krajše, toraj tudi zamuda manjša kakor pa o velikih občinah.

Po našem priprostem mnenji bi bilo najpripravniše, ako bi bila vsaka fara sama za-se občina; dve ali več fará vkup ni drugače zajemati, kakor če se same rade združijo, in če lega kraja kaže, da je svet bolj kvadrat, ne pa preveč raztegnjen, ker raztegnjeni svet nekoliko prebivalcev preveč oddalji od županovega stanovišča; ali pa če bi bila katera fara tako mala, da bi ne bila v stanu vzdrževati občinskih stvari.

*) Radostni smo sprejeli ta sestavek, ki nam je znamenje, da tudi naši ljudje na kmetih ne zanemarjajo za nje, zelo važnih zadev. Vred.

Dalje naj bi se tako vravnalo, da bi se občinski predstojnik (župan) izbral bolj v sredi občinskega okraja, da bi tako od nikodar ne bilo preveč daleč do župana. Ker se pa ne zgodi vselej lahko, da bi se dobil tak mož, kateri bi bil sposoben za občinskega predstojnika, zato bi bilo prav, da bi se napravila bolj na sredi občinskega okraja, če je mogoče, pri fari ali kjer je velika vas ali trg, kjer se ljudje tistega kraja navadno skupaj izhajajo bodi-si v cerkev k službi božji ali pa na trg, da si kupujejo potrebnih stvari, občinska pisarnica s potrebno bukvarnico. In tako bi se potem lahko izvolil za občinskega predstojnika vselej tak mož, kateri bi bil sposoben za ta pôsel, ker bi v odločenih časih dohajal v občinsko pisarnico, in ljudje bi vedeli, v katerih časih morejo opraviti svoja opravila, da bi potem ne imeli praznih potov, kakor se zdaj pogostoma zgodi.

Ravno tega mnenja smo tudi, kar se tiče uradnih zadev; ako ima katera uradnija svoj sedež na samoti ali pa na kraji svojega okraja, taka nikakor ni na pravem mestu. Kako neugodna je okrajna gosposka na samoti, to smo že sami skušali, ko smo po svojih opravilih bili zadržani pozno v noč, da potem daljni in neznan popotniki nismo znali kje iskati niti prenočišča niti večerje; ko bi bila pa gosposka v kakem večem trgu ali večji vasi, tam bi bil pa vsak lahko dobil, česar bi bil potreboval za živež in prenočišče. Če bi bil pa okrajni urad preveč na enem ali drugem koncu svojega okraja, potem bi prebivalci v nasprotnem koncu okraja imeli predaleč do svojega urada.

Nadalje se nam ne dozdeva prav tudi to, da je včasih notar daleč od uradnije bolj na samoti, in tam svojo pisarnico ima; to nepristojnost smo videli in skušali tudi mi, ko smo morali za pobotnice daleč od tam iskati prič, in zato veliko časa zgubiti, pa pričam njihovo zamudo drago plačevati, ko bi jih bili sicer v kakem večem kraju ali trgu lahko dobili hipoma na izbero in za malo plačo.

Iz vsega se toraj razvidi, da za občine, kakor tudi za okrajne gosposke bi bilo najpripravniše, da bi imele svoje sedeže prvič v kakem večem trgu ali večji vasi, drugič kolikor je mogoče na sredi svojega okraja, in tretjič, da bi imeli vsi uradniki enega okraja blizo drug drugega svoje pisarnice, tedaj notar tudi blizo drugih uradniških pisarnic, da bi tako ne bilo potem treba ljudem hoditi po uradnijah iz kraja v kraj, Bog si ga vedi kam, k enemu tje, kjer solnce izhaja, k drugemu tje, kjer solnce zahaja.

Zanimivo je slišati, koliko ima človek potov pri uradnikih, na priliko, če se hoče oženiti, danes mora prekoračiti eno goro do fajmoštra, k fari, jutri drugo goro do župana, ker od župana mora imeti oglasnico za ženitev; pojutranjem zopet čez hribe in doline do notarja, in četrty dan zopet v uradnijo, peti dan ima prekoračiti zopet visoke gore in globoke prepade do mesta ali trga, da si kupi potrebnih stvari. In to je še le takrat, če se more povsodi ob enem potu kar je treba opraviti. Ker se pa pogosto pripeti, da se mora za eno opravilo dvakrat ali pa še večkrat hoditi, potem takem mu cel teden o potih poteče, in to zato, ker mora k vsakemu opravniku novo pot storiti, ker so raztreseni daleč drug od drugega; če bi bili pa kolikor je mogoče vkup nastavljeni, potem bi bilo dosti potov prihranjenih, ker bi se ob enem potu lahko več opravkov izgotovilo itd.

Zato so naše želje, da bi se ta reč kmalu predru-gačila na korist bornih deželanov in cele države, da bi se zanaprej občine in uradnije tako nastavile iz samote, v večje vasi ali trge in v sredo svojega okraja; kakor kuharica postavi skledo na sredo mize zato, da

vsi lahko iz sklede zajemajo, kolikor potrebujejo; naj bi tudi cesarska kraljeva visoka vlada storila tako.

Toliko o občinskih in uradnih zadevah, sl. zboru in odboru dežele Kranjske pa izrekamo pristrčno zahvalo za tako važno in koristno misel zaradi toliko potrebnih prenapredb občinskih in uradnih, zato zakličemo radostno: prav je! Vas pa, preljube „Novice“, prav vljudno poprosimo, da nam ponatisnete te naše črtice v svoj list. *)

Ozir po svetu.

Gostišče (hospic) v gorovji sv. Bernarda.

Bralcem našim, vsaj večidel, je znan samostan (klošter) v soteski visoke Švicarske gore sv. Bernarda (Bernhardino), ki stoji na višini tega gorovja blizo 6000 čevljev nad morjem. Slišali so gotovo veliko, kako na tej za popotnike silno nevarni cesti usmiljeni samostanci skrbijo za stanovanje in hrano popotnikom in da celó posebne pse imajo, ki s pomočjo izurjenih služabnikov po popotnike gredó, ki zarad silnih zametov snegá ne morejo naprej ter so v nevarnosti življenja.

Mikal bode zato gotovo naše bralce natanjčen popis tega gostišča na visocem Bernardu, ki ga jim podamo v sledečih vrsticah iz „Allgem. Familienzeitung“, ki se tako-le glasi:

Prehod čez vélicege sv. Bernarda je eden najbolj znanih prehodov čez Alpe iz Švice na Laško, pa tudi eden najvažnejih za ljudi in tovarno živino, da-si ne več tako zeló obiskovan kakor poprej. Temu vzrok je, da občenje Aoste z južno in južnozahodno Švico ni več tolikanj pomenljivo in da gre mnogo čez Simplon. Tudi potnikov, ki obiskujejo razne znamenitosti, ni več toliko, vendar privabi jih lepo število staroslavno imé po vsem svetu znanega samostana in priložnost od tû obiskati mnogo divnih krajev valiških pohribij. Za občenje bližnjih pokrajin pa Piemonteških in južnih Švicarskih je prehod še vedno neobhodno potreben in tudi ne bo še prišel kmalu čas, ko ne bo nikakor več potreben.

Kdor pride od Genovskega jezera po železnici Ligne d' Italie v Martigny, more voliti med več potmi, da dospe do samostana sv. Bernarda, ki je od tû oddaljen le 12 ur. Najprej gré se po cesti čez Bovernier v Sembrancher, kjer se delé ceste na goro; ako pa gremo po tej cesti do samotnega Cantine de Proz, neha se tam cesta in prične se steza in pot za tovarno živino; tû se morejo dobiti mule za jezdenje. Od tukaj dospe se skoz puste, od navpičnih višin obdane skalnate pušče, imenovane Defilee de Marengo memo skalnatih ut (katerih ena je zdaj kostnica) in skoz mrzlo, temno mrtvaško dolino v dveh urah k samostanu, stoječemu na najvišem delu prehoda. To naselišče v sredi tako zapuščene okolice, 2472 metrov nad morjem, na bregu malega vsako jutro zamrznjenega jezera, na katerem se led včasih niti ne stopi, naredi nepopisljivo temen resni vtisek. Ima pa samostan dve poslopji; večje vredjeno je za sprejem popotnikov, ima mnogo sob, tudi lepo bukvarnico, mnogo zbirk prirodninskih, fizikaličnih orodij, starin (rimskega in drugega denarja, kipov in družih v bližavi najdenih starin). Manje poslopje je za spravljanje potrebnih reči in pribežališče, ko bi se slučajno pripetil kak ogenj; tu prenočé tudi ženski potniki, ki po samostanskih pravilih čez noč ne smejo ostati v ve-

*) Zato mislimo, da Vam bo tudi govor visokočastitega poslanca gospoda Hermana v deželnem zboru Štajarskem prav po volji, ki se sklada o občinskih in uradniških zadevah zeló z Vašimi željami.